

EUROPOS KOMISIJOS ATSAKYMAI

Į EUROPOS AUDITO RŪMŲ PASTABAS SPECIALIOJOJE ATASKAITOJE

ES kovos su jūrų tarša iš laivų veiksmai

Vandenys dar neramūs

Turinys

I. KOMISIJOS ATSAKYMŲ SANTRAUKA	2
II. KOMISIJOS ATSAKYMAI Į PAGRINDINES AUDITO RŪMŲ PASTABAS	2
1. ES taisyklės dėl taršos iš laivų	2
2. ES kovos su tarša iš laivų taisyklių įgyvendinimas ir vykdymo užtikrinimas	4
3. ES taršos iš laivų stebėsenos sistema	5
III. KOMISIJOS ATSAKYMAI Į EUROPOS AUDITO RŪMŲ REKOMENDACIJAS	6
1 rekomendacija. Gerinti EMSA perspėjimo apie taršą priemonių veikimą ir veiksmingumą	6
2 rekomendacija. Stiprinti valstybių narių privalomų patikrų pagal ES direktyvas stebėseną	7
3 rekomendacija. Imtis tolesnių veiksmų dėl klausimų, susijusių su ES finansuojamų projektų veiklos masto didinimu	7
4 rekomendacija. Gerinti jūrų vandenų aplinkos būklės ataskaitų teikimą ir stebėseną	8

Šiame dokumente pateikiami Europos Komisijos atsakymai į Europos Audito Rūmų specialiosios ataskaitos pastabas pagal [Finansinio reglamento](#) 265 straipsnį, kurie turi būti paskelbti kartu su specialiaja ataskaita.

I. KOMISIJOS ATSAKYMŲ SANTRAUKA

Europos Komisija palankiai vertina Europos Audito Rūmų specialiąją ataskaitą dėl ES veiksmų, kuriais kovojama su jūrų vandens tarša iš laivų. Komisija pripažįsta, kad po daugelio metų pažangos siekiant plataus užmojo jūrų aplinkos taršos prevencijos tikslų pagal [Jūrų strategijos pagrindų direktyvą](#) reikia papildomų kovos su jūrų vandens tarša iš laivų pastangų ir metodų.

[Europos žaliasis kursas](#) dar kartą patvirtina Komisijos siekį apsaugoti Europos gyventojus nuo su aplinka susijusios rizikos ir poveikio kuriant sveiką planetą visiems. Keleto Komisijos priimtų ES iniciatyvų tikslas yra mažinti jūrų transporto taršą jos jūrose pagal [Darnaus ir išmanaus judumo strategiją](#) ir [Nulinės taršos veiksmų planą](#). Norint įgyvendinti Europos žaliojo kurso tikslus ir uždavinius ir taip artėti prie mūsų klimato tikslų, taip pat biologinės įvairovės ir nulinės taršos tikslų, labai svarbu užtikrinti, kad jūrų transportas taptų tvaresnis. Jūrų sektorius deda pastangas pasiekti šiuos tikslus ir daro didelę pažangą.

Komisija į šią ataskaitą atsižvelgs rengdama būsimas ir įgyvendindama esamas ES politikos iniciatyvas. Pagal [Europos vandenynų paktą](#) bus užtikrintas visų su vandenynais susijusių politikos sričių dermė. Jo esmė yra prisidėti prie vandenynų ir pakrančių zonų atsparumo ir sveikatos, skatinant mėlynąją ekonomiką, nuosekliai valdant mūsų jūras ir vandenynus ir parengiant išsamią jūrų srities žinių, inovacijų ir investicijų darbotvarkę. Nauja [ES uostų strategija](#) ir [jūrų pramonės strategija](#) atitinkamai padidins Europos su jūra susijusios gamybos sektoriaus ir uostų konkurencingumą, tvarumą ir atsparumą. Komisija taip pat užtikrins, kad Tarptautinė jūrų organizacija (IMO) susitartų dėl plataus užmojo priemonių, pvz., dėl plastiko granulių iš prarastų konteinerių, išleidžiamų vandeniui ir liekanų iš išmetamųjų dujų valymo sistemų arba cheminių medžiagų tanklaivių išankstinio plovimo procedūrų. Be to, reikėtų priminti, kad jūra yra neatsiejamai susijusi su sausumoje vykdoma veikla ir atvirkščiai – šis klausimas bus išsamiau nagrinėjamas [hidrologinio atsparumo strategijoje](#), į kurią bus įtrauktas metodas „nuo šaltinio iki jūros“. Šiuo metu atliekama Jūrų strategijos pagrindų direktyvos peržiūra ir netrukus bus paskelbta vertinimo ataskaita ir poveikio vertinimas.

II. KOMISIJOS ATSAKYMAI Į PAGRINDINES AUDITO RŪMŲ PASTABAS

1. ES taisyklės dėl taršos iš laivų

Komisija yra visapusiškai įsipareigojusi įgyvendinti šiuolaikinės jūrų saugumo ir vandens taršos iš laivų mažinimo taisykles. Šiuo klausimu labai svarbu užtikrinti, kad ES jūrų teisės aktai atitiktų IMO taisykles¹.

2024 m. lapkričio mėn. buvo priimti keturi nauji vadinamojo saugios laivybos dokumentų rinkinio teisės aktai, kuriais siekiama remti švarią, saugesnę ir šiuolaikinę laivybą ES. Jais iš dalies keičiamos atitinkamos direktyvos dėl: i) taršos iš laivų, ii) uosto valstybės kontrolės, iii) avarių jūrų transporto sektoriuje tyrimo ir iv) vėliavos valstybės reikalavimų laikymosi. Peržiūrėtame dokumentų rinkinyje pasiekama pusiausvyra tarp, viena vertus, poreikio užtikrinti aukštą laivybos kokybę ir, kita vertus, poreikio apsaugoti Europos laivybos sektoriaus konkurencingumą, tuo pat metu užtikrinant, kad veiklos vykdytojų ir valstybių narių administracijos kaštai liktų racionalūs. Apskritai, taip ES įgis

---

¹ Žr. Audito Rūmų 14 pastabą.

šiuolaikinių priemonių švariai laivybai remti, nes ES taisyklės bus suderintos su tarptautiniais standartais, o įgyvendinimas ir vykdymo užtikrinimas bus gerinami naudojantis Europos institucijų ir nacionalinių institucijų tvirtesnio bendradarbiavimo sistema².

Naujai peržiūrėta direktyva dėl taršos iš laivų³ į ES teisę įtraukti tarptautiniai standartai, užtikrinantys, kad už neteisėtą teršiančių medžiagų išmetimą atsakingiems asmenims būtų taikomos atgrasančios, veiksmingos ir proporcingos sankcijos siekiant pagerinti jūrų saugumą ir geriau apsaugoti jūrų aplinką nuo taršos iš laivų. Siekiant apsaugoti jūrų aplinką, peržiūrėtu teisės aktu užtikrinamas aiškumas ir derėjimas su tarptautinėmis taisyklėmis ir procedūromis, visų pirma su Tarptautinės konvencijos dėl teršimo iš laivų prevencijos (MARPOL konvencijos) taisyklėmis ir procedūromis. Peržiūrėta direktyva dėl taršos iš laivų taip pat išplečia dabartinės direktyvos taikymo sritį, kad ji apimtų neteisėtą supakuotų kenksmingųjų medžiagų, nuotėkų, šiukšlių, išleidžiamų vandenų ir liekanų iš išmetamųjų dujų valymo sistemų išleidimą. Joje taip pat nustatyta sustiprinta administracinių sankcijų ir jų veiksmingo taikymo teisinė sistema, suteikianti nacionalinėms valdžios institucijoms galimybę užtikrinti atgrasomąjį ir nuoseklų sankcijų taikymą už taršos iš laivų incidentus visose Europos jūrose⁴.

Naujai peržiūrėtoje direktyvoje dėl uosto valstybės kontrolės⁵ atnaujinti uoste esančių laivų inspektavimo reikalavimai. Ji į ES teisę įtraukia Nairobio tarptautinę konvenciją dėl nuolaužų šalinimo. Ši konvencija suteikia teisinį pagrindą ją pasirašiusioms valstybėms pašalinti laivų nuolaužas, galinčias neigiamai paveikti gyvybių, prekių, turto saugumą jūroje ir jūros aplinką, arba pasirūpinti, kad tokios nuolaužos būtų pašalintos. Šios konvencijos vykdymo užtikrinimas taikant uosto valstybės kontrolės sistemą reiškia, kad į ES uostus įplaukiantys laivai turės įrodyti, kad iš esmės laikosi šios konvencijos, o to nepadarius grės išsamesni inspektavimai, taigi atsiranda paskata vis daugiau valstybių ją ratifikuoti.

Naujai peržiūrėta direktyva dėl avarijų jūrų sektoriuje tyrimo⁶ sustiprina avarijų tyrimo įstaigų pajėgumą laiku, kvalifikuotai ir nepriklausomai atlikti avarijų tyrimus ir teikti jų ataskaitas. Peržiūrėtoje direktyvoje taip pat atnaujintos kelios apibrėžtys ir nuorodos į atitinkamus ES teisės aktus ir IMO taisykles, kad avarijų tyrimo įstaigos galėtų suderintai atlikti avarijų tyrimus visoje ES. Kalbant apie jūroje prarastus konteinerius, peržiūrėtoje direktyvoje nustatyta, kad valstybės narės turi juos registruoti Europos jūrų laivų avarijų informacinėje bazėje, jei tie konteineriai yra jų vandenyse arba jei jie yra iš laivų, plaukiojančių su jų vėliava. Be to, direktyvoje, kuria sukuriama laivų eismo stebėsenos ir informacijos sistema⁷, valstybių narių reikalaujama užtikrinti, kad keletą konteinerių praradusio laivo kapitonas apie juos nedelsdamas praneštų atitinkamai pakrantės valstybei, o tai reiškia, kad prarastų konteinerių stebėseną bus vykdoma ES lygmeniu.⁸

² Žr. Audito Rūmų 18–21 pastabas.

³ 2024 m. lapkričio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/3101, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2005/35/EB, kiek tai susiję su tarša iš laivų ir administracinių sankcijų už pažeidimus įvedimu, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:32024L3101>.

⁴ Žr. Audito Rūmų 28, 63 ir 64 pastabas.

⁵ 2024 m. lapkričio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/3099, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2009/16/EB dėl uosto valstybės kontrolės, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:32024L3099>.

⁶ 2024 m. lapkričio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/3017, kuria iš dalies keičiama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/18/EB, nustatanti pagrindinius principus, taikomus avarijų jūrų transporto sektoriuje tyrimui, ir panaikinamas Komisijos reglamentas (ES) Nr. 1286/2011, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:32024L3017>.

⁷ 2002 m. birželio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/59/EB, įdiegianti Bendrijos laivų eismo stebėsenos ir informacijos sistemą ir panaikinanti Tarybos direktyvą 93/75/EEB, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:32002L0059>.

⁸ Žr. Audito Rūmų 29–31 pastabas.

2023 m. spalio mėn. Tarybos išvadamis patvirtintoje [peržiūrėtoje ES jūrų saugumo strategijoje](#)⁹ (ESJSS) išdėstytas visapusiškas požiūris į grėsmių jūrų saugumui šalinimą. Strategija, be kita ko, apima įvairius veiksmus, skirtus nesprogusių standartinių sprogmenų (NSS) problemai spręsti. Be to, 2016–2022 m. Europos Komisija į specialius su NSS susijusius projektus investavo daugiau kaip 7 mln. EUR. Šių projektų rezultatai leido pagerinti NSS aptikimo, neutralizavimo metodus ir praplėsti mūsų žinias apie NSS grėsmes jūrų aplinkoje.¹⁰

2023 m. rugsėjo mėn. Palangoje Komisijos surengtoje 2-ojoje konferencijoje „Mūsų Baltija“ Baltijos jūros valstybių narių ministrai prisiėmė keletą įsipareigojimų: i) stiprinti bendradarbiavimą su regioninėmis organizacijomis (Baltijos jūros aplinkos apsaugos komisija (HELCOM), Baltijos jūros valstybių taryba (BJVT)), siekiant spręsti NSS Baltijos jūroje problemą; ii) užpildyti žinių ir teisines spragas ir tobulinti NSS šalinimo technologijas; iii) šalinant NSS pirmenybę teikti didelės rizikos zonoms ir iv) išnagrinėti finansavimo mechanizmus šiems veiksams remti. Siekdama padėti valstybėms narėms įvykdyti šiuos įsipareigojimus, Komisija inicijavo tolesnius projektus. Keturi projektai jau vykdomi arba netrukus gaus finansavimą iš Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo (EJRŽAF), Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) arba pagal programą „Europos horizontas“. Naujausią projektą (5,6 mln. EUR) Europos Parlamento prašymu įgyvendina Komisija. Jo tikslas yra sukurti ir išbandyti naujas NSS šalinimo iš Baltijos jūros technologijas. Tikimasi, kad konkrečiai šis projektas atliks svarbų vaidmenį pereinant nuo parengiamojo arba žinių rinkimo etapo prie valymo etapo.

Iš viso 2016–2024 m. ES į su NSS susijusius projektus iki šiol investavo daugiau kaip 24 mln. EUR.

2. ES kovos su tarša iš laivų taisyklių įgyvendinimas ir vykdymo užtikrinimas

Komisija yra atsakinga už tai, kad valstybėms narėms būtų suteiktos priemonės taršai iš laivų nustatyti ir su ja kovoti. Pirmą, siekiant nustatyti taršą iš laivų, valstybėms narėms siūloma palydovinio stebėjimo priemonė (*CleanSeaNet* tarnyba). Antra, siekiant pašalinti įtariamus pažeidimus sukuriamą inspektavimų sistema pagal naujai peržiūrėtą direktyvą dėl uosto valstybės kontrolės ir direktyvą dėl uosto priėmimo įrenginių¹¹, kuriose abiejose yra numatytos specialios Europos jūrų saugumo agentūros (EMSA) priemonės, padedančios užtikrinti jų vykdymą (uosto valstybės kontrolės inspektavimo ir ataskaitų teikimo sistema – THETIS ir THETIS EU).

Į direktyvą dėl taršos iš laivų ne tik įtraukti tarptautiniai standartai, joje taip pat valstybėms narėms siūloma gauti informaciją apie galimų išsiliejimo atvejų nustatymą. *CleanSeaNet* tarnyba yra EMSA vadovaujama Europos palydovinės naftos išsiliejimo priežiūros stebėsenos ir laivų aptikimo tarnyba. Nuo 2007 m. kiekvienais metais reguliariai posėdžiauja speciali valstybių narių ekspertų grupė, siūlanti techninius sprendimus *CleanSeaNet* naudojamų technologijų ir metodikų, taip pat jų patikimumo ir veiksmingumo klausimais. Ši grupė dalyvauja rengiant suplanuotus *CleanSeaNet* patobulinimus, susijusius su naujai iš dalies pakeista direktyva dėl taršos iš laivų.

Taip pat esama sinergijos tarp palydovinio stebėjimo paslaugų, naudojamų pagal taršos iš laivų direktyvą (*CleanSeaNet*), ir uosto valstybės kontrolės inspektavimo ir ataskaitų teikimo sistemos (THETIS). Pavyzdžiui, per THETIS valstybių narių institucijos turi prieigą prie ankstesnių uosto valstybės kontrolės inspektavimo išvadų apie laivus ir gali naudotis šia informacija vertindamos, ar

⁹ Europos Sąjungos jūrų saugumo strategija, <https://www.consilium.europa.eu/media/67499/st14280-en23.pdf>.

¹⁰ Žr. Audito Rūmų 37 pastabą.

¹¹ 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/883 dėl uosto priėmimo įrenginių, į kuriuos pristatomos laivų atliekos, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2010/65/ES ir panaikinama Direktyva 2000/59/EB, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:32019L0883>.

laivas įtariamas dėl neteisėto išmetimo. Valstybės narės taip pat gali naudodamosi THETIS paprašyti kitos valstybės narės institucijos (pvz., kito įplaukimo uosto) patikrinti įtartą laivą. Jos taip pat gali naudotis duomenų baze THETIS EU, kad išsiaiškintų, ar buvo atliktas konkretaus laivo atliekų tvarkymo inspektavimas ir ar tas laivas paliko atitinkamas atliekas ankstesnio įplaukimo uosto priėmimo įrenginyje.

Duomenis ES renka integruotos jūrų tarnybos sistemose *SafeSeaNet*, *CleanSeaNet*, THETIS ir THETIS EU. Tai padeda lengviau priimti sprendimą dėl to, ar reikia patikrinti galimą taršos incidentą, ar ne. Todėl valstybės narės turi specialų ES centrą, kuriam vadovauja EMSA ir kuris padeda nustatyti taršą iš laivų ir su ja kovoti¹².

Direktyvoje dėl uosto priėmimo įrenginių nustatyti atliekų pristatymo iš laivų į uostus reikalavimai. Direktyva dėl taršos iš laivų atgraso nuo neteisėto tokių atliekų išleidimo į jūrą, o direktyva dėl uosto priėmimo įrenginių sudaro sąlygas įgyvendinti tinkamą atliekų surinkimą ir tvarkymą. Direktyvoje dėl uosto priėmimo įrenginių nustatytas pristatymo įpareigojimas atitinka MARPOL konvencijoje nustatytus draudimus išleisti teršalus. Laivai turi pateikti išankstinius pranešimus apie atliekas ir atliekų pristatymo kvitus, kuriais remiantis atliekami sistemoje THETIS EU registruojami inspektavimai. Komisija stebi inspektavimų lygį ir tikrina, ar pasiektas metinis tikslas¹³.

Naujai peržiūrotoje direktyvoje dėl uosto valstybės kontrolės (UVK) patobulinta UVK pareigūnų atliekamo užsienio laivų inspektavimo kitų nei vėliavos valstybė valstybių uostuose sistema, leidžianti patikrinti, ar laivo kapitono, pareigūnų ir įgulos narių kompetencija, laivo būklė ir jo įranga atitinka tarptautinių konvencijų, o ES – taikytinos ES teisės reikalavimus. Todėl UVK yra svarbi užtikrinant laivybos saugą ir apsaugant jūrų aplinką. Peržiūrėta direktyva: i) atnaujinami ES teisės aktai ir jie suderinami su tarptautinėmis taisyklėmis ir procedūromis, kaip nustatyta Paryžiaus susitarimo memorandumė (SM) ir IMO konvencijose, ii) apsaugomi žvejybos laivai, jų įgulos ir aplinka, be kita ko, nustatant savanoriško didesnių (ilgesnių nei 24 metrų) žvejybos laivų inspektavimo tvarką, iii) užtikrinamas veiksmingas suderintas požiūris į UVK inspektavimus¹⁴.

3. ES taršos iš laivų stebėsenos sistema

2008 m. ES priėmė *Jūrų strategijos pagrindų direktyvą*¹⁵ (JSPD), kuria siekiama išlaikyti švarias, sveikas, produktyvias ir atsparias jūrų ekosistemas, kartu užtikrinant tausęsnį jūrų išteklių naudojimą.

Direktyvoje reikalaujama, kad valstybės narės parengtų nacionalines jūrų strategijas, kad pagal 11 deskriptorių, įskaitant teršalus ir jūrą teršiančias šiukšles, pasiektų gerą aplinkos būklę arba ją išlaikytų. Tokia būklė turėjo būti pasiekta iki 2020 m. Jūrų strategijos apima reguliarius jūrų aplinkos vertinimus, tikslų ir uždavinių nustatymą, stebėsenos programų rengimą ir jūrų vandens būklės gerinimo priemonių įdiegimą. Šias strategijas reikia atnaujinti kas šešerius metus. Kadangi tai yra pagrindų direktyva, valstybių narių parengtos stebėsenos programos taip pat gali būti grindžiamos įvairia kita ES, regionine ir tarptautine stebėsenos veikla. Komisija siekia tobulinti valstybių narių stebėsenos programas ir paskelbė *dvi ataskaitas*, kad padėtų valstybėms narėms vykdyti stebėseną, kartu palaikydama nuolatinį dialogą pagal JSPD numatytą bendrą įgyvendinimo strategiją. Šiuo metu JSPD yra peržiūrima.¹⁶

¹² Žr. Audito Rūmų 41–53 pastabas.

¹³ Žr. Audito Rūmų 54–58 pastabas.

¹⁴ Žr. Audito Rūmų 59–61 pastabas.

¹⁵ 2008 m. birželio 17 d. Direktyva 2008/56/EB, nustatanti Bendrijos veiksmų jūrų aplinkos politikos srityje pagrindus, (Jūrų strategijos pagrindų direktyva), OL L 164, 2008 6 25, p. 19–40, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:32008L0056>.

¹⁶ Žr. Audito Rūmų 73–91 pastabas.

III. KOMISIJOS ATSAKYMAI Į EUROPOS AUDITO RŪMŲ REKOMENDACIJAS

1 rekomendacija. Gerinti EMSA perspėjimo apie taršą priemonių veikimą ir veiksmingumą

(Tikslinė įgyvendinimo data: 2027 m.)

Komisija, padedama EMSA, turėtų:

- (a) valstybėms narėms teikti gaires dėl veiksmų, kurių reikia imtis, ir ataskaitų teikimo pareigų, susijusių su „CleanSeaNet“ perspėjimais;**

Komisija **pritaria** šiai rekomendacijai.

Komisija, padedama EMSA, toliau bendradarbiaus su valstybėmis narėmis, visų pirma *CleanSeaNet* naudotojų grupės forume, ir skatins jas imtis veiksmų ir pranešti apie tolesnius veiksmus, susijusius su *CleanSeaNet* perspėjimais (*CleanSeaNet* nustatytais galimais taršos incidentais). Kartu su *CleanSeaNet* naudotojų grupe bus parengtos konkrečios su *CleanSeaNet* susijusios gairės. Komisija, padedama EMSA, paskelbs gaires, kuriose bus nustatytos išsamios ataskaitų teikimo tvarkos taisyklės, kad valstybės narės galėtų vykdyti savo įsipareigojimus teikti ataskaitas, įsigaliosiančius 2027 m.

- (b) plėtoti perspėjimų apie teršalus, išskyrus naftą, technologiją ir metodiką ir**

Komisija **pritaria** šiai rekomendacijai.

Komisija, padedama EMSA, patobulins *CleanSeaNet*, kad ši galėtų įspėti valstybes nares apie daugiau teršalų rūšių, pvz., nuotekas, šiukšles, prarastus konteinerius. Šią užduotį planuojama atlikti įgyvendinant projektą, kuriuo siekiama EMSA valdomas IT priemones pritaikyti prie poreikių, susijusių su iš dalies pakeista direktyva dėl taršos iš laivų. Projekto įgyvendinimo laikas suderintas su direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę laiku.

- (c) įvertinti EMSA perspėjimų apie taršą patikimumą ir tai, ar valstybių narių veiksmai reaguojant į perspėjimus yra veiksmingi.**

Komisija **pritaria** šiai rekomendacijai.

Komisija stebės valstybių narių veiksmus reaguojant į *CleanSeaNet* perspėjimus ir teiks pranešimus apie *CleanSeaNet* nustatytų, patikrintų ir patvirtintų galimų taršos incidentų skaičių. Informacija apie *CleanSeaNet* patikimumą bus analizuojama atliekant kryžminę patikrą su valstybių narių praneštais patvirtintų incidentų atvejais, atsižvelgiant į tai, kad, siekiant užtikrinti patikros vietoje veiksmingumą, itin svarbus yra stebėjimo laikas ir patikrai naudojamo turto tipas. Informacija apie valstybių narių veiksmų veiksmingumą bus gaunama lyginant, kiek patikrintų incidentų tapo patvirtintais incidentais. Tokia analizė gali būti atliekama tik tada, kai naujieji įsipareigojimai teikti ataskaitas valstybėms narėms taps privalomi, t. y. pasibaigus perkėlimo į nacionalinę teisę terminui 2027 m. liepos mėn. Iki 2027 m. pabaigos galima tikėtis preliminarinių duomenų perspėjimų patikimumui įvertinti, nes iki to laiko nuo direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę bus praėję tik penki mėnesiai. Ši informacija bus neišsami, nes pirmasis informacijos apie sankcijas, skirtas praėjusiais kalendoriniais metais dėl patvirtinto incidento, pateikimo terminas yra 2028 m. birželio 30 d.

2 rekomendacija. Stiprinti valstybių narių privalomų patikrų pagal ES direktyvas stebėseną

(Tikslinė įgyvendinimo data: 2028 m.)

Komisija, padedama EMSA, turėtų gerinti valstybių narių ataskaitų dėl to, kaip jos laikosi ES direktyvose nustatytų reikalavimų vykdyti patikras ir taikyti nuobaudas arba sankcijas, teikimą, pavyzdžiui, nustatant ataskaitų teikimo terminus, ataskaitų teikimo formatus ir rodiklius.

Komisija **pritaria** šiai rekomendacijai.

Kalbant apie taršą iš laivų, Komisija, padedama EMSA, sukurs naują ataskaitų teikimo priemonę, skirtą iš dalies pakeistai direktyvai dėl taršos iš laivų įgyvendinti, kad būtų galima patikrinti, ar valstybės narės tikrina galimus incidentus, ir taikyti sankcijas tais atvejais, kai tarša buvo patvirtinta ir nustatytas pažeidėjas. Ataskaitų dėl praėjusiais kalendoriniais metais skirtų sankcijų pateikimo terminas yra kiekvienų metų birželio 30 d. Komisija, padedama EMSA, parengs ataskaitų teikimo formatą ir pasidalys su visuomene taršos iš laivų rodiklių rinkiniu. Naujais rodikliais galima dalytis tik po to, kai naujieji įsipareigojimai teikti ataskaitas taps privalomi, t. y. 2028 m. pabaigoje, kai bus parengtos pirmosios ataskaitos.

Kalbant apie uosto valstybės kontrolės inspektavimus, iš dalies pakeistoje direktyvoje numatytas geresnis valstybių narių inspektorių mokymas siekiant pagerinti inspektavimų kokybę, taip pat sutrumpintas laikotarpis, per kurį inspektuojančios valstybės narės turi pateikti savo inspektavimo ataskaitas į ES duomenų bazę – dabar šis laikotarpis bus 72 valandos.

3 rekomendacija. Imtis tolesnių veiksmų dėl klausimų, susijusių su ES finansuojamų projektų veiklos masto didinimu

(Tikslinė įgyvendinimo data: 2026 m.)

Komisija kartu su valstybėmis narėmis turėtų imtis tolesnių veiksmų dėl klausimų, susijusių su veiklos masto didinimu ir darančių poveikį ES finansuojamiems projektams, kuriais kovojama su tarša iš laivų.

Komisija **iš dalies pritaria** šiai rekomendacijai.

Kaip nurodė Audito Rūmai, projektams, kuriais kovojama su tarša iš laivų, finansuoti naudojamos kelios ES finansavimo programos. Kita vertus, nė viena ES finansavimo programa nėra skirta tik kovai su tarša iš laivų. Todėl šią rekomendaciją reikia apsvarstyti atskirai dėl kiekvienos finansavimo programos, kuri apima kovos su tarša iš laivų projektus.

Didžiąją dalį kovos su tarša iš laivų projektų, susijusių su Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondu ir EJŖŽAF, kartu valdo Komisija ir valstybės narės. Komisija bendradarbiaus su valstybėmis narėmis ir per EJŖŽAF metinės veiklos rezultatų apžvalgos posėdžius iškels klausimą dėl veiklos masto didinimo, kad paskatintų naudoti lėšas projektams, pavyzdžiui, minėtiems šios Audito Rūmų ataskaitos VI priede, ir didinti jų mastą. Tačiau klausimų, susijusių su projektų masto didinimu, vertinimas ir toliau priklauso valstybių narių kompetencijai.

Pagal programą „Europos horizontas“ įgyvendinant tvarios mėlynosios ekonomikos partnerystę daugiausia dėmesio skiriama tam, kad būtų sumažintas bendras mėlynosios ekonomikos poveikis

jūrų ir pakrančių aplinkai. Nors vykdant tam skirtą veiklą nėra konkrečiai sprendžiamas taršos iš laivų klausimas, ja bus „prisidedama prie mažų ir vidutinių laivų ir pramoninės laivybos novatoriškų ir tvarių koncepcijų“, kaip nurodyta 2024 m. strateginėje mokslinių tyrimų ir inovacijų darbotvarkėje¹⁷. Tikslo mažinti taršą vandenynuose, jūrose ir vandenyse siekiama ir įgyvendinant ES misiją „Atkurime mūsų vandenynus ir vandenį“, kuri taip pat remia neutralaus anglies dioksido poveikio mėlynąją ekonomiką¹⁸. Pagal tvarios mėlynosios ekonomikos partnerystę ir ES misiją „Atkurime mūsų vandenynus ir vandenį“ Komisija svarstys klausimus, darančius poveikį remiamų projektų plėtrai, nes tai yra vienas iš jų pagrindinių tikslų.

Dėl specifinės kitų finansavimo programų, į kurias gali būti įtraukti kovos su tarša iš laivų projektai, struktūros įgyvendinti rekomendacijų dėl šių programų Komisija negali.

4 rekomendacija. Gerinti jūrų vandenų aplinkos būklės ataskaitų teikimą ir stebėseną

(Tikslinė įgyvendinimo data: 2027 m.)

Komisija turėtų geriau suderinti teršalų ir į jūrą išmetamų šiukšlių stebėseną ir teikiamas ataskaitas tiek tarp valstybių narių, tiek Komisijai. Tai apima prieigą prie palyginamų pagrindinių duomenų, kad būtų galima geriau įvertinti pažangą jūrų aplinkos būklės srityje.

Komisija **pritaria** šiai rekomendacijai.

Komisija jau bendradarbiauja su valstybėmis narėmis, pagal Jūrų strategijos pagrindų direktyvos bendrą įgyvendinimo strategiją siekdama geriau suderinti stebėseną ir teikiamas ataskaitas. Komisija toliau bendradarbiaus su valstybėmis narėmis, kad padėtis dar labiau pagerėtų. Komisija vertina Jūrų strategijos pagrindų direktyvą, todėl šiame procese taip pat apsvaustys įpareigojimus vykdyti stebėseną ir teikti ataskaitas. Komisija gali pasiūlyti būtinus teisės aktų pakeitimus; tačiau Komisija negali iš anksto spręsti dėl poveikio vertinimo rezultatų. Vykdydama bendrąsias mokslinių tyrimų ir inovacijų programas, ES finansavo projektų rinkinį, kuriuo, *inter alia*, siekiama suderinti taršos plastikų stebėseną ir vertinimą. Programos „Europos horizontas“ 2025–2027 m. strateginiame plane taip pat numatytas poreikis imtis gėlo ir jūros vandens taršos nuo šaltinio iki jūros problemos ir ją stebėti. Komisija siekia nuolat stiprinti mokslinių tyrimų ir politikos formavimo bei įgyvendinimo sąsają ir tvirtai remia projektų rezultatų panaudojimą įgyvendinant JSPD.

---

¹⁷ [sustainable_blue_economy_partnership_strategic_research_and_innovation_agenda_2024.pdf](#) (p. 8).

¹⁸ Atkurime mūsų vandenynus ir vandenį.